

Š. m. sausio 11-14 d. vizito į Amerikos ūkių federacijos (AFBF) metinį suvažiavimą ataskaita

1. Komandiruotės tikslas: dalyvauti didžiausios JAV žemdirbių (ūkininkų) organizacijos - „Amerikos ūkių federacijos“ (AFBF) metiniame suvažiavime, jo metu vykstančiuose atskiruose renginiuose ir seminaruose. Taip pat, specialiai JAV reziduojančių užsienio valstybių Ambasadų atstovams, kuruojantiems žemės ūkio klausimus (patarėjams, atašė), organizuojamame pažintiniame ture/ekskursijoje į vietos (Luizianos valstijos) ūkius.

2. Komandiruotės trukmė: 2019 m. sausio 11-14 d.

3. Komandiruotės vieta: Naujasis Orleanas, Luizianos valstija

4. Komandiruotės finansavimas: komandiruotės išlaidos apmokamos iš ŽŪM lėšų.

5. Atlikto darbo komandiruotėje rezultatai:

Į AFBF suvažiavimą buvo pakviesti ir jame dalyvavo JAV reziduojančių užsienio valstybių ambasadų atstovai kuruojantys ž. ū. klausimus iš 20 pasaulio valstybių (12 iš Europos).

Šiais metais Amerikos ūkių federacija šventė 100-to metų organizacijos įkūrimo jubiliejų. Dalyvavau AFBF suvažiavimo atidarymo ir uždarymo sesijose bei atskirose seminaruose bei suvažiavimo metu atidarytoje žemės ūkio veiklos ir gamybos pasiekimų parodoje. Suvažiavimo atidarymo metu buvo pagerbti visų valstijų AFBF padalinių vadovai, vyko įvairūs apdovanojimai ir nominacijos. Į 100-ąjį AFBF suvažiavimą (beje kaip ir praėjusiais metais, antrą kartą iš eilės) pasveikinti JAV ūkininkų atvyko JAV Prezidentas D. Trump.

Turėčiau pastebėti, jog 100-o metų jubiliejinis suvažiavimas, lyginant su praeitų metų 99-uoju metiniu suvažiavimu, savo apimtimi (prašmatnumu, pompastika) buvo ženkliai kuklesnis. Netgi plika akimi vertinant delegatų skaičių atrodė, jog jų buvo mažiau nei praėjusiais metais. Pasak AFBF tarptautinio skyriaus atstovų, šiais metais į suvažiavimą atvyko apie 6000 delegatų (pernai buvo apie 8000)

Įžanginius žodžius (suvažiavimo dalyvius sveikino) atskiri politikai, valdžios atstovai, Naujojo Orleano gubernatorius, žinoma ir AFBF prezidentas p. Zippy Duvall (jis pats yra iš Džordžijos valstijos, turi paukščių, galvijų ūkį, yra šienainio augintojas, 9 metus dirbo šios valstijos AFBF prezidentu). AFBF prezidentas savo kalboje apžvelgė visą AFBF gyvavimo istoriją. Minėjo, AFBF „judėjimas“ (pirmieji ūkininkus vienijantys veiksmai) prasidėjo dar 1911 m. Niujorko valstijoje, vėliau (1914 m.) JAV ž. ū. departamentas skyrė nedidelį veiklos finansavimą, o 1919 m. Čikagoje formaliai įsteigtas AFBF. Nuo to laiko organizacija peraugo į vieningą/galingą, visus JAV ūkininkus ir rančų savininkus atstovaujančią jėgą, kurios balso (patarimų) klauso JAV prezidentai. Praėjusiais metais JAV Žemės ūkio departamentas AFBF prezidentą įtraukė į derybinę grupę, kuri analizuoja ir teikia pasiūlymus pozicijoms dėl tarptautinių derybinių sutarčių. Kaip minėta, apžvelgiant istorinę praeitį buvo prisiminti ir buvusių JAV prezidentų indėliai JAV žemės ūkiui, kaip tai jau priimta JAV, buvo minimi ir garbinami JAV karo veteranai dirbę / dirbantys ž. ū. srityje, žinoma prisiminti ir buvusių AFBF prezidentų istoriniai veiklos rezultatai. Kalbant apie dabartį akcentuota, jog praėję 2018 m. buvo vieni iš blogiausių JAV ūkininkams dėl visoje Amerikoje praūžusių uraganų, audrų ir potvynių, tačiau AFBF lobistinės pastangos praėjusiais metais buvo vienos iš produktyviausių priimant politinius sprendimus ž. ū. klausimais AFBF istorijoje. JAV ūkininkai ir rančų savininkai remia JAV Prezidento vykdomą tarptautinę politiką, turint omenyje

klausimus susijusius su prekyba. Paminėtas naujasis JAV-Meksikos-Kanados (USMCA) prekybos susitarimas, laukiama gerų rezultatų iš susitarimų su Japonija, Korėja, tikimasi, jog bus susitarta ir su Kinija. Minėta, kad prekybos karas su Kinija gali būti ilgas. AFBF Prezidentas teigė, kad AFBF palaikys Prezidento pastangas gerinti prekybinius santykius su Kinija, tačiau skatins bendradarbiauti su kitais prekybos partneriais stiprinant JAV derybų poziciją. Prekybos kl. nuskambėjo toks pasakymas, jog „Mūsų kantrybės išsekimo laikas priklausys nuo mūsų ūkių finansinės padėties“, - sakė Z. Duvall. „Einame į šį mūsų silpnai pasiruošę kartu su Prezidentu, tačiau skatinsime jį gauti/rasti greitą sprendimą“. Taip pat buvo paminėtas naujas, ateinančių penkerių metų ž. ū. finansavimą numatantis, JAV žemės ūkio ir maisto įstatymas (dar vadinamas - „2018 Farm bill“ *FB*). Atkreiptas dėmesys, jog pirmą kartą nuo 1990 m., JAV žemės ūkio ir maisto įstatymas bus priimtas tais pačiais metais nuo kada jis turi būti įvestas (įsigalioja). Akcentuota, jog minėtame *FB* pavyko išlaikyti (išsiderėti) pakankamai gerą paramą pasėlių draudimui. Buvo paminėta, kad AFBF vadovas kalbės su JAV prezidentu, kad greičiau baigtųsi nesklandumai susiję su JAV valdžios darbo sustabdymu.

Dalyvavau atskiruose seminaruose. Vienas iš įdomesnių seminarų buvo **JAV tarptautinės prekybos apžvalga**. AFBF ekonomistai pateikė savo įžvalgas apie svarbiausius JAV prekybinius susitarimus ir šiuo metu vykstančias derybas. Dėl JAV-Meksikos-Kanados (USMCA) susitarimo buvo paminėta, jog kol kas galioja „senasis NAFTA“ susitarimas pagal kurį JAV eksportuoja ž. ū. produkcijos už maždaug 40 mlrd. JAV dolerių. Dėl naujos (USMCA) sutarties vyksta ratifikavimo paruošimo procedūros. JAV Kongresas turi parengti teisinį įvertinimą (ataskaitą), po to JAV administracija kartu su Kongresu turi parengti bendrą sutarties įsigaliojimui reikalingą kaštų pagrindimą, kurį turi patvirtinti (pritarti) JAV Senatas. AFBF labai tikisi, kad tai pavyks padaryti šiais (2019 m.) nes kitais metais prasidėjus JAV Prezidento rinkiminėms kampanijoms sunku tikėtis sutarties ratifikavimo. O dar didesnė problema kiltų, jei būtų nutraukta NAFTA. Akcentuotos prasidedančios derybos su Japonija. JAV tai labai svarbi rinka. Dar praėjusių metų spalio mėn. JAV prekybos atstovas paprašė Kongreso derybų mandato, tikimasi, kad derybos netrukus prasidės. Japonija JAV yra pasiūliusi tas pačias sąlygas, kas ir buvo TPP susitarimo projekte. AFBF nuomone JAV reikėtų paskubėti, nes JAV pasitraukus iš TPP, kitos šalys jau ratifikavo susitarimą arba baigia ratifikavimo procesą, be to yra sudarinėjami kiti dvišaliai susitarimai dėl ko JAV eksportuotojams gali tekti „sunkesnė kova už vietą rinkoje“. Derybose su Japonija, AFBF mato tam tikrą riziką, kad Prezidento administracija skirdama didesnę dėmesį automobilių pramonei, gali „susilpninti ž. ū. pozicijas“. Su ES tikimasi, jog derybos (bent jau detalesnės diskusijos) prasidės šiais metais ir neaišku iki kokio detalumo lygio bus galima kalbėti/derėtis, nes yra daug skirtingų pozicijų, tokių kaip skirtingi požiūriai į mokslinį pagrindimą, biotechnologijos, geografinės nuorodas ir kt.. JAV nori, kad į JAV-ES derybas ž. ū. būtų įtrauktas visa apimtimi, o ES tik atskiras dalis. AFBF nuomone dėl JK „brexit“, taip pat bus/yra daug neaiškumų, laukiama kada ir kokiomis sąlygomis JK išstos iš ES. Dėl Kinijos, AFBF atstovai nuomone, yra labai daug neaiškumų, nes JAV administracijos „nuotaikos labai banguotos“. Po 2018 m. gruodžio mėn. prezidentų susitikimo Argentinoje, lyg ir yra laikinas „atšilimas“, tačiau kiek laiko ir kokia apimtimi jis tęsis neaišku. JAV aukšto rango derybininkų delegacija neseniai grįžo iš Kinijos, tačiau jokių konkrečių susitarimų ar bent jau pažadų neparsivežė. Dabartinę prekybos politikos padėtį AFBF atstovai apibendrino sakydami, jog šiuo metu su visais (Japonija, USMCA, ES ir kt.) apie viską kalbame, tačiau nėra jokios ilgalaikės strategijos, kaip netgi trumpuoju periodu, visa tai „susiklijuos/susidėlios“ į vientisą JAV prekybos politikos paveikslą.

Kaip jau buvo paminėta anksčiau, antrus metus iš eilės, pasveikinti JAV ūkininkų atvyko JAV Prezidentas **D. Trump**. Mano nuomone, perteikti JAV prezidento pasisakymus geriausia būtų jo pačio citatomis. Tačiau, darant beveik valandos trukusio pasisakymo apibendrinimą pirmiausia turėčiau pastebėti, jog kaip ir pernai Prezidentas ūkininkų buvo pasitiktas „stovinčiomis ovacijomis“, kurios pasisakymo metu buvo reiškiamos ne vieną kartą. Palyginus daug laiko savo pasisakyme JAV

Prezidentas skyrė, lyg ir bandydamas pateisinti „ilgą kovą“ su Kongreso demokratais, kuriant JAV ir Meksikos sienos apsaugą, kas privedė prie alkviētės, dėl ko ir uždaryta JAV vyriausybė (įskaitant Žemės ūkio departamentą). Išsakyta jau anksčiau žinoma Prezidento mintis, jog „Kai kalbama apie amerikiečių saugumą, aš niekada nepasiduosiu“, - sakė Prezidentas. Įdomu, kad kalbant šia tema, jis ant pakylės pakvietė vieną rančos savininką iš Arizonos valstijos, kuris kaip ir paantrino prezidentui, jog siena yra būtina per visą pasienio ilgį, kad sustabdyti narkotikų platintojus. Buvo duotas palyginimas, jog netgi Vatikanas apie savo valstybę turi sieną ir nieko čia baisaus. JAV Prezidentas pažadėjo, kad padidins legalių darbuotojų iš užsienio srautą, tačiau nei žodžio nebuvo užsiminta kaip jis tai padarys. Kalbėdamas apie prekybą Prezidentas prognozavo, kad Kongresas galiausiai patvirtins USMCA sutartį, kurią jo administracija suderėjo su Meksika ir Kanada. Tuo pačiu išreiškė ir susirūpinimą, kad Kongreso Demokratai gali užblokuoti sandorį, kad tik Trumpas negalėtų pareikšti svarbios prekybinės pergalės. Jis išreiškė įsitikinimą, kad jo vykstantis ginčas su Kinija, dėl kurio buvo imtasi atsakomųjų tarifų atskiriems produktams sojos pupelėms, galutiniam rezultate padidins JAV ūkininkų eksportą. Jis pažymėjo, kad deda visas pastangas užkirsti kelią Kinijos intelektualinės nuosavybės vagystėm, o tai apsaugos JAV žemės ūkio biotechnologijų bendroves. JAV Prezidentas paragino JAV ūkininkus didinti pasėlių plotus, nes greitai prireiks daugiau produkcijos eksportui.

JAV reziduojančių užsienio valstybių ambasadų atstovai kuruojantys ž. ū. klausimus buvo organizuotas atskiras susitikimas su AFBF prezidentu p. Zippy Duvall. AFBF Prezidentas trumpai paminėjo tarptautinės prekybos klausimus (kurie iš esmės jau yra aprašyti pastraipoje dėl JAV tarptautinės prekybos apžvalgos), taip pat didelį AFBF indėlį derintis dėl naujojo, ateinančių penkerių metų ž. ū. finansavimą numatančio, JAV žemės ūkio ir maisto įstatymo (FB), vėlgi akcentuodamas pasėlių draudimo svarbą. Atsakydamas į užduotus klausimus akcentavo didelį sezoninės (ypač rankų darbo) darbo jėgos trūkumą. Gal šiek tiek atviriau kalbėjo apie nusivylimą dėl „prekybinio karo“ su Kinija. Sakė, kad JAV ūkininkai atidžiai stebi tokią padėtį ir „spaus“ JAV Prezidentą dėl greitų sprendimų. Tikisi proveržio derybose su Europa. 100-o metų jubiliejaus progą AFBF prezidentui padovanojau dar iš LT pirmininkavimo laikų „užsilikusį“ kaklaraištį.

Specialiai JAV reziduojančių užsienio valstybių ambasadų atstovams kuruojantiems ž. ū. klausimus buvo organizuotas turas į Luizianos valstijos esančius ūkius:

Daržovių auginimo ūkyje, įdomiausia buvo ūkio įkūrimo istorija. Ūkio įkūrėjas savęs nelaiko ūkininku, nes nupirkta pakankamai miškingas žemes pradžioje buvo sumanyta panaudoti medžioklės ir rekreacijos verslui. Kadangi medžioklės sezonas tęsiasi tik 5 mėn. per metus, neturint jokio ž. ū. išsilavinimo ir verslo plano buvo sumanyta pradėti augini jvairias daržoves ir gėlių sodinukus. Šiuo metu ūkis išsiplėtęs iki 100 ha, dirba 135 darbuotojai, auginama apie 200 įvairiausių rūšių (veislių) daržovių ir kitų augalų, viskas realizuojama vietos rinkoje. Panaši ūkio įkūrimo istorija buvo papasakota ir kitame aplankytame įvairios *sodinamosios medžiagos (medelyne) ūkyje*. Ūkis buvo įkurtas prieš 30 metų auginant ir pardavinėjant augalus tik artimiems kaimynams bei vietiniai bendruomenėi. Šiuo metu ūkis yra išsiplėtęs iki 250 ha, turi modernias augalų priežiūros technologijas. Augina apie 650 įvairiausių augalų rūšių. Minėto ūkio ypatumas, jog dirba tik su mažais ir vidutinio dydžio klientais, didelėms „perpardavinėjimu“ užsiimančioms kompanijoms augalų neparduota, kad nenukentėtų kokybė ir ūkio vardas.

JAV reziduojančių užsienio valstybių ambasadų atstovai buvo pakviesti į bendrus pusryčius su AFBF valstijų padalinių vadovais. Susipažinau su Arizonos, Naujojo Džersi, Virginijos, Merilendo valstijų AFBF vadovais. Susitarėme dėl galimybių, esant poreikiui (Lietuvos delegacijų vizitų metu), organizuoti pažintinius vizitus į tose valstijose esančius ūkius.

Suvažiavimo metu. atskirame paviljone veikė žemės ūkio veiklos ir gamybos pasiekimų paroda. Parodoje didesnis dėmesys buvo skirtas ūkių ir ūkininkavimo būdų saviraiškai (pvz. ūkio sėkmės istorija, kodėl veikla nenutrūksta jau 4 kartas; bendruomenės įtraukimas į ūkio veiklą ir kt.).

Su maisto produktų prekybą susijusių kompanijų buvo mažai. Parodoje veikė Europos Sąjungos Komisijos standas, kuriame ES valstybių narių atstovai (įskaitant ir mane) bendravome su ES ž. ū. politika besidominčiais parodos dalyviais. Paroda buvo santykinai mažesnė, nei praėjusiais metais, be to vieną dieną, dėl JAV prezidento vizito ji visiškai buvo uždaryta.

Nauda: Galimybę išklausti didžiausios (įtakingiausios) JAV ūkininkų organizacijos (AFBF), pozicijas, nuomones, pasisakymus tiek vidaus ž. ū. politikos, tiek užsienio prekybos klausimais. Naujos pažintys, kontaktai, Lietuvos kaip valstybės ir Lietuvos žemės ūkio ir maisto pramonės žinomumo didinimas.

Išvada/nuomonė: JAV ūkininkams 2018 m. vieni iš sunkiausių pastarojo dešimtmečio metų. Tai iššūkių metai, susiję tiek su gamybos, tiek su įvairiausiais politinio pobūdžio pasikeitimais. Iššūkiai dėl gamtinių sąlygų (*uraganai, potvyniai, gaisrai*), dėl biurokratinių trikdžių (*ilgalaikis JAV administracijos keitimas*), užsienio prekybos politikos (*nežinia dėl ateities, nuostoliai dėl atsakomųjų muitų*). Prie iššūkių galima priskaičiuoti ir nuo praėjusių Kalėdų sustabdyta JAV vyriausybės darbą. Vienas iš svarbiausių teigiamų įvykių, tai jog dar 2018 m. pavyko pasitvirtinti ateinančių penkerių metų ž. ū. finansavimą (JAV žemės ūkio ir maisto įstatymas – FB). Taip pat reiktų pastebėti, kad JAV ūkininkai vis dar palaiko JAV Prezidentą D. Trump veiksmus, politiką. Bent tai yra demonstruojama oficialiesniuose susitikimuose, pokalbiuose. Susidarė įspūdis, kad AFBF Prezidentas kažkiek tai netgi „pritempinėja“ JAV ūkininkų nuotaikas prie JAV Prezidento pateisinančių veiksmų. Tačiau, iš dalies, neformaliai jis pripažįsta, kad kantrybė senka.

Žemės ūkio ir komercijos atašė

Vaidotas Ašmonas